

Zbigniew Beiersdorf

Błonia Krakowskie.

Miejski park łąkowy, znaczenie przestrzenne i kulturowe

Błonia krakowskie – czyli wielka zielona łąka licząca blisko 50 ha w pobliżu Starego Miasta, to jedno z kilku krakowskich błoi – pastwisk, które historycznie otaczały Kraków a właściwie krakowskie trójmiasto średniowieczne, złożone z Krakowa lokacyjnego, Kleparza i Kazimierza. Błonia rozciągały się po zachodniej stronie Krakowa, w podmokłej dolinie rzeki Rudawy, dopływu Wisły. Teren ten miał w średniowieczu złożoną strukturę własnościową. Część po południowej stronie Rudawy¹ należała do Zwierzyńca, wsi klasztornej SS, Norbertanek. To od nich Błonia Zwierzynieckie nabyło miasto Kraków w 1336. Z czasem dawne Błonia zwierzynieckie zyskały nazwę Błoi Krakowskich, ale mieszkańcy Zwierzyńca zachowali tu prawo wypasu bydła, z którego mogą korzystać choćby i dzisiaj, gdyby tak chcieli. Część po północnej stronie Rudawy należała do Czarnej Wsi, która to wieś wchodziła w skład uposażenia ziemskiego Krakowa wg przywileju lokacyjnego z 1257 roku, jako własność wójtów krakowskich. Dobra wójtowskie, w tym Czarną Wieś skonfiskował Łokietek po buncie wójta Alberta, jednak ostatecznie wieś została odkupione przez Kraków od króla Kazimierza Wielkiego w 1363r. i od tego czasu połączone pastwiska - Błonia Zwierzynieckie i Czarnowiejskie w dolinie Rudawy były wyłączną własnością Krakowa. O innych Błoniach które uwidocznione są na planie, nie wspominam ze względu na czas, Są one. omówione w tekście przeznaczonym do druku. Należy równocześnie podkreślić, że wszystkie krakowskie tereny łąkowe zostały zabudowie w XIX i na początku XX wieku. Wyjątkiem są Błonia Krakowskie i otoczenia Kopca Krakusa na Krzemionkach Podgórskich. . W tym zestawieniu Błonia Krakowskie jawią się jako największą niezabudowaną łąką w historycznych granicach Krakowa. Są fenomenem tym większym, że funkcja pastwiska miejskiego utrzymała się tutaj od średniowiecza do lat 70-tych XX wieku, a nawet kontynuowana jest obecnie przez tegoroczny wypas owiec. Jako założenie funkcjonalno-przestrzenne Błonia krakowskie są wyjątkowo dobrze czytelnym i zachowanym w skali europejskiej przykładem zagospodarowania obszaru miasta lokacyjnego, w jego strefie podmiejskiej, służącej celom gospodarczym, rekreacyjnym i militarnym. To typowe średniowieczne **Pratum**, łąka miejska, wyróżniająca się jednak

skalą zachowanego założenia i utrzymaniem czystego łąkowego charakteru., czego nie można powiedzieć np. ani o (o wielu europejskich analogiach, w tym np. o) wiedeńskim Praterze i Bürgerliche Wiese w Dreźnie² (zagospodarowanych w XIX w. jako parki miejskie), ani o madryckim Prado zabudowanym w końcu XVIII w. przez okazałą rezydencję królewską (Ferdynanda VII), ani o monachijskiej Lange Wiese, zamienianej w czasie słynnego dorocznego festynu October Fest w wielkie piwne targowisko.

Podstawowa funkcja Błon jako pastwiska i łąki miejskiej została uzupełniona co najmniej od XVII w. przez funkcje wojskowe. Pulki jazdy Karola Gustawa stacjonowały tutaj w 1655r. podczas walk o Kraków w czasach potopu szwedzkiego. Podobnie było w czasie wojny północnej w XVIII w.

Od początku XIX wieku Błonia zaczęły pełnić rolę krakowskich Pól Marsowych: - placu ćwiczeń i parad wojskowych. Pierwsze takie wydarzenie odnotowano tu w 1802r. (gdy po III rozbiorze Polski wojsko austriackie odbyło paradę przed arcyksięciem Karolem). W roku 1809 odbyła się na Błoniach rewia wojsk polskich przed księciem Józefem Poniatowskim, głównodowodzącym armii Księstwa Warszawskiego

Okres Wolnego Miasta Krakowa (1815-1846) przyniósł wzbogacenie przestrzeni krajobrazowej Błoni o dominantę, jaką stał się Kopiec Kościuszki usypany w 1820r. na Wzgórzu św. Bronisławy (Sikorniku).

2 połowa XIX w. upłynęła w Krakowie pod znakiem budowy austriackiej Twierdzy Kraków. W tym czasie nastąpił okres istotnych przekształceń Błoni. Przed wszystkim wyznaczone zostały granice Błoni przez obwody forteczne Twierdzy.

I obwód obronny Twierdzy, związany z budową szańców i drogi rokadowej (dziś ul. Piastowska), rozdzielił obszar Błoni na dwie części.: wschodnią, tj. Błonia „właściwe” i część zachodnią czyli tzw. Małe Błonia. Wschodnia granica Błoni wyznaczona została w 1860r. przez obwód forteczny rdzenia Twierdzy z wałem ziemnym i bastionami w linii obecnych Alej 3 Wieszczów.

Obydwie części Błoni zachowały funkcję pastwiska, jednak właściwe Błonia (d. zwierzynieckie) zostały dodatkowo przeznaczone na pole ćwiczeń wojskowych

W 2 połowie XIX w. czytelnie zarysował się też podział Błoni wzdłuż wyregulowanego koryta Rudawy - Niecieczy na część południową (d. Błonia zwierzynieckie) które pozostały przestrzenią całkowicie otwartą i wyrównaną oraz część

²

Grau, Mutscher, Stellmacher, *Die Bürgerwiese zu Dresden*, Gartenamt Dresden 1989

północną, czyli d. Błonia Czarnowiejskie. Błonia Czarnowiejskie adaptowano na trzy części: w części środkowej zlokalizowano w roku 1887 Krajową Wystawę Przemysłowo-Rolniczą, zaaranżowaną jako park wg koncepcji Bolesława Maleckiego, Ogrodnika Miejskiego.

Po zamknięciu Wystawy, terenie powystawowe, zostały w 1888 r z inicjatywy dra Henryka Jordana, adaptowane na park rekreacji oraz wychowania fizycznego dla dzieci i młodzieży, w nawiązaniu do ówczesnych najnowszych osiągnięć w tym zakresie (.amerykańskie Playground for Children).

Po zachodniej stronie Parku Jordana powstał w końcu XIX wieku tor wyścigów konnych, a po stronie wschodniej na terenie tzw. Oleandrów, zorganizowana została w 1912r duża „Wystawa Architektury i Wnętrz, w otoczeniu ogrodowym” będąca prezentacją najnowszych osiągnięć krakowskiego środowiska architektonicznego u progu XX wieku.

Początek XX w a konkretnie lata 1906-1910 przyniosły powstawanie Wielkiego Krakowa .Jego inicjatorem był prezydent Juliusz Leo. Dla lepszego powiązania miasta z 14 przyłączonymi gminami podmiejskimi, zlikwidowano wały rdzenia Twierdzy Kraków a proces integracji zdefiniowany został planistycznie przez wyniki konkursu na Wielki Kraków, rozstrzygnięty w 1910 r..

We wszystkich projektach konkursowych potwierdzona została wyjątkowa rolę Błoni, które przybrać miały formę miejskiego parku łąkowego (z zachowaniem odwiecznego prawa mieszkańców Zwierzyńca do wypasu bydła) .

Równocześnie Błonia stały się miejscem ważnych wydarzeń w życiu Miasta i Narodu . Dowodem: V Jubileuszowy Zlot Grunwaldzki „Sokoła” w 1910, który odbył się na Błoniach, (gdzie powstał nawet tymczasowy drewniany stadion zlotowy, a także zaprzysiężenie na Błoniach I kompanii Kadrowej Legionów Polskich w 1914r. Konkurs z 1910r wyznaczył ostatnią, południową granicę Błoni, poprzez zaprojektowanie ulicy „w przedłużeniu ulicy Wolskiej”, wyosiuwanej na dominantę - Kopiec Kościuszki, Ulica ta od 1927r. nazwana została Aleją Marszałka Focha.

Swoistym rozwinięciem idei zarysowanych w Konkursie na plan ogólny Krakowa z 1910r był dodatkowy konkurs z roku 1914 na wylot ulicy Wolskiej w stronę Błoni. Jego plonem było rozwiązanie urbanistyczno – architektoniczne, polegające na ujęciu wejście na Błonia i widoku na kopiec Kościuszki w dwie budowle ustawione kulisowo na podobieństwo monumentalnych „propylejów”.

Idea tych „propylejów” była konsekwentnie realizowana przez budowle wznoszone w różnym czasie i dla różnych funkcji., tj, przez Nowy Gmach Muzeum Narodowego, rozpoczęty w latach 30. XX wieku i przez hotel Cracovia z lat 60-tych XX wieku.

W Okres międzywojennym Błonia były uznany parkiem łąkowym, który pełnił dwie funkcje: parku ludowego i krakowskich Pól Marsowych. Jako park ludowy Błonia użytkowane były na cele rekreacji przez mieszkańców Krakowa. Tę funkcję uzupełniały obiekty sportowe, tj stadion Cracovii przy Al. Focha (klub od 1911 r.) i stadion Wisły (klub od 1914 r) oraz Miejski Park Sportowy przy al. 3 Maja (1938) Wyjątkową sytuację uzyskał „KS .Juvenia” założony w obrębie Błoni przy wale Rudawy (po 1918r) i rozszerzony o nowszą część w 1927r

Równocześnie Błonia zachowały swoją funkcję krakowskich Pól Marsowych, gdzie odbywały się wielkie rewie wojskowe: W 1919r zaprezentowała się tutaj błękitna Armia generała Hallera (w tym eskadry lotniczej), a w 1933r zorganizowano Święto Kawalerii Polskiej, która defilowała przed Marszałkiem Józefem Piłsudskim z okazji 250 rocznicy Odsieczy Wiedeńskiej.

W okresie międzywojennym na obrzeżach Błoni zrealizowanych było kilka programów architektoniczno - urbanistycznych harmonijnie się uzupełniających.

Program Pierwszy to zespół monumentalnych budowli pomnikowych, zgrupowanych w granicach Oleandrów, budowanych jako wotum za odzyskanie Niepodległości a służących kulturze narodowej, nauce i edukacji młodego pokolenia Polaków, Należy do nich::

- **Nowy Gmach Muzeum Narodowego . realizujący zarazem ideę propylejów** ujmujących wejście na Błonia (w nawiązaniu do wyników konkursu z 1914 r)
- **Dom Akademicki UJ im. prezydenta Mościckiego (obecnie DS. „Zaczek”) przy al. 3 Maja nr 5** (proj. 1924 -1935) ,
- **Miejski Dom Wycieczkowy przy ul. Oleandry** (projekt arch. Edward Kreisler,1932),
- **nowy gmach Biblioteki Jagiellońskiej** (arch. Wacław Krzyżanowski, 1934 -1938) i
- **wzorcowe Państwowe Gimnazjum Żeńskie przy ul Oleandry 8** (arch. Stefan Żeleński, 1934), a wreszcie
- **Dom legionistów im Marszałka Piłsudskiego (proj. arch. Adolf Szyszko Bohusz, 1931-34)**

Program Drugi dotyczył obiektów sportowych, w północnej pierzei Błoni. W miejscu zlikwidowanego toru wyścigowego, powstał tu wybitny w skali krajowej i międzynarodowej, lecz niedoceniony, wielki zespół Miejskiego Parku Sportowego,

zaprojektowany w 1936r przez arch. Marcina Bukowskiego, Park ten miał obejmować trzy zasadnicze człony, licząc od zachodu: :Kąpielisko Miejskie, Stadion Lekkoatletyczny i Stadion Centralny (piłkarski). Wybuch II Wojny Światowej uniemożliwił realizację tego ostatniego.

Trzecim program była budowa osiedli willowych.: Jedno powstało w Cichym Kąciku dla pracowników PKO, (wg projektu architektów Wacława Nowakowskiego i Adolfa Szyszko Bohusza, z lat 1926-1937), Drugie w południowej pierzei Błoń, wzdłuż al. Focha. z udziałem znanych krakowskich architektów, m. in. Franciszka Mączyńskiego

W okresie po II wojnie światowej kontynuowano zasadniczo starsze idee kształtowania Błoń i ich otoczenia. Uznawano ich wartości przestrzenno – krajobrazowe, kulturowe i rekreacyjne. W planie autorstwa Anny. Ptaszyckiej z 1954r wyznaczono im rolę przedłużenia tzw. Zielonego klina w Zachodnim Rejonie Wypoczynkowym Krakowa. Podobnie było w późniejszych edycjach planu np.. 1963. Podkreślano nie tylko znaczenie aerosanitarne Błoń dla przewietrzania miasta ale także walory krajobrazowe, jako terenu leżącego w otulinie Bielańsko –Tynickiego Parku Krajobrazowego a zarazem największego parku łąkowego w granicach Krakowa. Ważna była funkcja parku ludowego (jednak co raz bardziej zanikająca, w związku z nowymi warunkami cywilizacyjno-społecznymi) ale przede wszystkim Błonia zaczęły przejmować rolę „zielonego salonu miasta”. Od lat 90-tych XX w wyeliminowano z terenu Błoń kiermasze handlowe, wesołe miasteczka, cyrki itp. dewastujące zieloną nawierzchnię łąki. Uwypukliła się natomiast symboliczna rola Błoń jako miejsca między Kopcem Kościuszki a królewskim Wawelem, miejsca łączącego narodowe Sacrum z Profanum.. Istotną rolę w tym procesie odegrały wielokrotne Msze święte papieskie, odprawiane przez Ojca Świętego Jana Pawła II i Benedykta XVI dla milionów wiernych. Odbywają się tutaj także inne prestiżowe wydarzenia, jak mistrzostwa świata w łucznictwie, zawody balonowe, plenerowe koncerty znanych zespołów młodzieżowych, uroczystości wielkiego Zlotu Harcerstwa Polskiego z okazji 100- lecia tej organizacji. i inne tej rangi

Ale jest też odwrotna strona medalu: - zagrożenia. Pomijając historyczne już zagrożenia . ze strony obu totalitaryzmów XX w: nazistowskiego i komunistycznego, gdy Błonia miały być zabudowane, raz w czasie II wojny światowej jako dzielnica rządowa GG a ponownie w latach 60 tych, jako dzielnica szkół artystycznych, zgodnie z *idée fixe* jednego z Sekretarzy PZPR, wspomnieć należy tendencje destrukcyjne, powodowane dążeniami do egoistycznego zysku lub partykularnych korzyści, niestety wspieranymi

przez samorządowe władze miasta. . Oficjalnie nikt nie zgłasza pretensji do likwidacji Błoni, ale korzystając z luk i wadliwości prawa zgłasza się wnioski zmierzające do przekształcenia Błoni i ich otoczenia. Chcę wierzyć, że zorganizowane z inicjatywy SARP w Krakowie w roku 2000 , VIII Międzynarodowe Biennale Architektury, poświęcone Błoniom krakowskim, miało intencję ujawnienia szczególnego znaczenia i potencjału tego miejsca, bez uszczuplania jego wartości. Ale wyszło jak zawsze. Nikt nie zachował Błoni bez zmian. Pojawiły się propozycje zabudowy w tym pozornie ekologiczne, jak budowa fermy wiatrowej na Błoniach, lub wprowadzenia podziemnych kubatur nakrytych trawiastym dachem by zadowolić wymogi ochrony krajobrazowej. Wymierną korzyścią Biennale było zdopingowanie Wojewódzkiego Urzędu Konserwatorskiego do potwierdzenia zabytkowego statusu Błoni poprzez ich wpis do Rejestru Zabytków,. Szkoda jednak, że jest to wpis wadliwy, bo ograniczony tylko do płyty Błoni, bez uwzględnienia ich obrzeży.

Pomijając wirtualne pomysły Biennale, wskazać można na mniej lub bardziej radykalne zamiary inwestycyjne w rejonie Błoni. Do drobniejszych, ale nie mniej szkodliwych zaliczyć należy pomysły wyasfaltowania tzw. przedseptów, zmieniających naturalną łąkę w trawnik miejski.

W obszar Błoni próbuje się wprowadzić zabudowę różnego typu. Była propozycja budowy konnego pomnika Marszałka Piłsudskiego oraz pawilonu gastronomicznego przed wejściem do Parku Jordana przez firmę „Jubilat”, która chciała się uwłaszczyć na kawałku Błoni, który użytkowała w poprzedniej epoce ustrojowej, Pozornie bezpieczna inicjatywa budowy okrężnej trasy sportowo-rekreacyjnej wokół Błoni, adaptującej istniejące deptaki połączona jest pomysłem wzniesienia w narożnikach Błoni wiat – kiosków..

Najbardziej groźna jest budowa wielkich stadionów sportowych, w miejscu kiedyś niewielkich, obiektów klubowych, zlokalizowanych na obrzeżu Krakowa, a : dziś : wciskanych w strukturę Śródmieścia. Stare stadiony, nawet zmodernizowane powinny służyć rekreacji, nowe zawodowe powinny być przeniesione w miejsca bardziej dogodne pod względem przestrzennym i komunikacyjnym. W starych miejscach brak jest odpowiedniej infrastruktury komunikacyjnej, toteż tajemnicą poliszynela jest pomysł wykorzystania na parking w czasie meczów na stadionie Wisły deptaku- promenady wzdłuż al. 3 Maja , z czym łączy się pomysł wycięcia alejowego zadrzewienia , chyba tylko formalnie zarzucony, na skutek protestów społecznych.

Zagrożeniem są pomysły wznoszenia kubaturowych budowli hotelowych na Błoniach i w ich otoczeniu. Taką inwestycję dopuszcza niestety zatwierdzony w 2010r Miejscowy Plan

Zagospodarowania Przestrzennego „Zespół sportowy na Błoniach Krakowskich” a dotyczy stadionu Juventii, Inny duży hotel powstać ma na miejscu zdewastowanego i już rozebranego Miejskiego Stadionu Lekkoatletycznego.

Postępuje zabudowa Małych Błoni. przez małych domów mieszkalnych (w rejonie ul. Hamernia) . Ale najgorzej rokuje tutaj zamierzona i zatwierdzona budowa Sali koncertowej Capelli Cracoviensis z centrum komercyjnym w miejscu Fortu FS 4 przy ul. Piastowskiej. Teren . ten powinien stanowić zaplecze dla rekreacji i rozrywki, która nie Błoniach. jest wykluczona (np. dla cyrk, wesołe miasteczko, gastronomia) a tutaj może funkcjonować z powodzeniem.

Jako ratunek przed degradacją Błoni, zalegalizowaną przez cząstkowe plany zagospodarowania przestrzennego (bo taka jest metoda manipulacji) postuluję pilną weryfikację ochrony prawnej przez poszerzenie wpisu do Rejestru Zabytków, opartą na rzetelnym studium wartości (a takiego brak) oraz przez opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego całego obszaru Błoni (także Małych) wraz z otoczeniem. Błonia krakowskie na to zasługują.

Niestety zakres przygotowywanego obecnie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Błonia Krakowskie” całkowicie zaprzecza podstawowemu celowi jakim powinno być zagospodarowanie prawidłowe i odpowiadające randze jednej z najważniejszych przestrzeni publicznych Krakowa, jako miasta wyznaczającego tożsamość narodową Polski.

Zamiast prawidłowo wydzielonych strukturalnych jednostek architektoniczno-krajobrazowych (wg metody JARK-ZWAK, będącej uznanym w skali międzynarodowej, polskim wkładem w analizy i planowanie urbanistyczne dla obszarów kulturowych) proponowany plan nie obejmuje całości problematyki Błoni i ich otoczenia , a tylko część łąkową i przypadkowo wydzielony fragment „wejścia” między budynkami Nowego Gmachu Muzeum Narodowego i Hotelu Cracovia. do którego mechanicznie przyłączono fragment wnętrza ulicy Piłsudskiego i teren TG. Sokół, wyrwane z innej strukturalnej jednostki JARK - ZWAK. W rezultacie Plan zamiast definiować obiektywną, całościową politykę urbanistyczną miasta wobec jego przestrzeni znaczących kompozycyjnie i najpiękniejszych krajobrazowo, nosi znamiona ograniczenia się do doraźnych zadań, wyznaczonych przez partykularnych inwestorów.

Jednak nawet w takim kontekście należy zdefiniować wytyczne dla poszczególnych jednostek architektoniczno - krajobrazowych, bądź ich części:

I. Błonia –

- zachować jako park łąkowy, z wyłączeniem terenu KS. JUVENIA i KS ZWIERZYŃIECKI, otoczonego szpalerem drzew; dla którego to terenu istnieje odrębny plan zagospodarowania przestrzennego). W przypadku przeniesienia boisk klubowych w inne miejsce (na Małe Błonia) zachować dotychczasowe boiska dla sportu amatorskiego i rekreacyjnego bez rozbudowy zaplecza dla zawodników i trybun dla widzów.
- a/ zachować flankujące Błonia od pd i pn. deptaki, ukształtowane jako aleje obsadzone drzewami, z możliwością ich powiązania łącznikiem wzdłuż ul. Piastowskiej w celu zamknięcia wielkiej obwodnicy pieszej
 - b/ zachować tzw. przedepty, (ścieżki naturalne, bez utwardzanej nawierzchni)
 - c/ nie wprowadzać jakichkolwiek obiektów stałych a przede wszystkim kubaturowych
 - d/ utrzymać organiczne formy pomnikowe w postaci kamieni upamiętniających Msze św. Papieskie (deptak od strony Al. 3 Maja) i Święto Kawalerii Polskiej z udziałem Marszałka J. Piłsudskiego (od strony Al. Focha)
 - e/ tor „rolkowy” wokół Błoni musi koegzystować z pieszymi deptakami. Dla zamknięcia obwodnicy Błoni możliwe jest wyłącznie urządzenie odcinka Wzdłuż ul. Piastowskiej, między Al. 3 Maja a Rydawą.
 - f/ absolutnie wykluczone są wiaty związane torem., kiedyś proponowane jako otwarte konstrukcje zadane, a docelowo - bez wątpienia - zamknięte ścianami (pewnie oszklonymi) i adaptowane np. jako punkty gastronomiczne.

II... Przestrzeń placowa w rejonie wejścia na Błonia, na osi ul. Piłsudskiego, zlokalizowana między Nowym Gmachem Muzeum Narodowego a hotelem „Cracovia”

Zachować to miejsce bez zasadniczych zmian w rozkładzie mas budowli i przestrzeni pomiędzy nimi, jako dziedzictwo:

A/ lokalnej, krakowskiej tradycji urbanistycznej:

- 1/ sięgającej ponad stuletniej historii Planu „Wielkiego Krakowa” z 1910r (powstałego w wyniku pierwszego w Polsce konkursu urbanistycznego) Wszystkie warianty Planu zakładały powstanie placów w punktach węzłowych, wyznaczonych przez skrzyżowania ulic wybiegających

promieniście z historycznego centrum z II obwodnicą miejską , zaprojektowana w miejsce niwelowanych wałów rdzenia Twierdzy Kraków. Rozwiązanie takie przewidywano i zrealizowano w osi ul Długiej (Plac Kupiecki , ob. Nowy Kleparz), ul. Karmelickiej (Plac Inwalidów i ul. Wolskiej (dziś Piłsudskiego), przy wejściu na Błonia.

- 2/ specjalnego konkursu urbanistycznego na rozwiązanie zakończenia ulicy Wolskiej z roku 1912, zdecydowanie definiującego jako plac ujęty kulisowo bryłami monumentalnych budynków, w nawiązaniu do idei „propylejów”
- 3/ budzącego szacunek poszanowania powyższych idei w procesie inwestycyjnym przypadającym na trudne lata wielkiego kryzysu z okresu międzywojennego (nowy Gmach Muzeum Narodowego) i załamania urbanistycznego w okresie po II wojnie światowej (gmach związków zawodowych, ostatecznie hotel „Cracovia”)

B/ europejskiej tradycji urbanistycznej w „ wielkiej manierze” , wyrażające się sięganiu do:

- 1/ antycznego archetypu „propylejów”
- 2/ nowożytnego wzorca kompozycji przestrzennej , jakim dla całej Europy stało się rozwiązanie Kapitolu rzymskiego, autorstwa Michała Anioła
- 3/ wielkich rozwiązań barokowych i metropolii wieku XIX (por. przede Wszystkim: Monachium i Wiedeń (Ringstrassen),

Funkcja kompozycyjna tego miejsca w kształtowaniu przestrzeni miejskiej wynika nie tylko z osi widokowa w przedłużeniu ul Piłsudskiego, łączącej Stare Miasto z krajobrazowym kontekstem Krakowa i jego dominantą w postaci Kopca Kościuszki ale z awangardowego, z pozycji środowiskowo zorientowanej urbanistyki XX w, rozwiązania otwarcia widokowego, wiążącego zurbanizowaną strefę śródmieścia z zielonym krajobrazem naturalnym, wzbogaconym o akcenty kulturowe . Te wartości bliskie są uznanemu za „ikonę” XX wieku rozwiązaniu paryskiego „La Grande Arche de La Defance” (1982,.arch. Johann Otto von Spreckelsen)

Wnioski:

- 1/ Bezwzględnie zachować proporcje przestrzeni, między gmachami Muzeum Narodowego a hotelu „Cracovia”, zgodne z „propylenową” koncepcją otwarcia ul. Piłsudskiego na teren Błon i Grzbietu Sikornika z dominantą Kopca Kościuszki.
- 2/ wykluczone jest przedłużanie linii zabudowy ul Focha przez zabudowę części placu przed hotelem „Cracovia”. To dwie różne jednostki krajobrazowo-architektoniczne, a linie zabudowy ulicy i placu przed hotelem nie są cechą tożsamą
- 3/ Konieczne jest utrzymanie placowego charakteru przestrzeni między gmachami Muzeum Narodowego a hotelu „Cracovia”, częściowo zatartego przez rozciągnięte w czasie i nie do końca konsekwentnie realizowane zagospodarowanie przestrzenne miejsca. Jego rewaloryzacja i rekompozycja powinna być zadaniem obecnego Planu Miejscowego.

Ochrona.

W rozwiązaniach architektonicznych w pierzejach Błon przeważa również poszanowanie dla lokalnej tradycji planistycznej. Dobrym przykładem jest utrzymanie idei „propylejów” przez Dom Związków Zawodowych z początku lat 50. tych XX wieku, wykorzystany jako fundament dla Hotelu Cracovia (arch. Witold Cęckiewicz 1965/66)

Także zespół burs dla uczniów szkół zawodowych, zlokalizowany przy końcowym odcinku Alei Focha, zrealizowany przez arch. Józefa Gołęba w 1951r jest nie tylko dobrym przykładem adaptacji konstruktywistycznej tradycji braci Perrot, jest również harmonijnego wkomponowania kompleksu piętrowych pawilonów w zespół willowy Półwsia Zwierzynieckiego.

Kontynuacja dawniejszej koncepcji dotyczy również gmachu Muzeum Narodowego, co jest zrozumiałe. gdyż aktualizacji oryginalnego projektu, dokonali m.in. twórcy przedwojennej koncepcji: Juliusz Dumnicki i Bolesław Schmidt, 1962r

Dom Akademicki UJ (po wojnie Dom Studencki „Zaczek”) rozbudowany został o nowe skrzydło boczne, tzw. „Nowy Zaczek” (proj. arch. Włodzimierza Borkowskiego, 1966r)

Nie zakończona przed wojną realizacja Domu im Józefa Piłsudskiego na Oleandrach, została adaptowana na siedzibę przedsiębiorstwa „Petrochemia”. Niestety niefortunna

dobudowa nowej części zachodniej (arch. Tadeusz Suwaj, ok.1970r) zatarła w dużym stopniu ideę Adolfa Szyszko-Bohusza i Stefana Strojka.

Park Jordana został poszerzony prawie dwukrotnie w 1948r i uzyskał zarys prostokąta, dzięki przyłączeniu wschodniego skrawka terenu danego Toru Wyścigowego.

Tereny d. Miejskiego Parku Sportowego podzielone zostały między krakowskie kluby sportowe "Cracovię" i „Wisłę”. Cracovia przejęła kąpielisko i stadion sportowy, Wisła zajęła teren rezerwowany dla stadionu Centralnego (piłkarskiego) i doprowadziła w latach 80-tych do powstania wielkiego obiektu sportowego, ozdobionymi przyciężkami kolumnadami w stylu socrealistycznym. Zaletą tego stadionu jest utrzymanie, podobnie jak w innych przypadkach, zasadniczej, pierwotnej koncepcji kompozycyjnej (tj. umieszczenia osi boiska wzdłuż osi kierunku pn-pd).

Zasadniczo kreacja Błoń i ich otoczenia jest zdefiniowana i zakończona. . Winna być utrzymana i ewentualnie kontynuowana w wybranych, niewielkich fragmentach. Dla potencjalnych zadań inwestycyjnych pozostał np. nie zabudowany teren przy końcu Aleji Focha. Uporządkować także należałoby Małe Błonia, które po II wojnie światowej zamienione zostały na ogrody działkowe, a zgodnie z Planem ogólnym Miasta przeznaczone są na teren parkowo- sportowy. .Również stosunkowo niewielki teren po Forcie FS 4,po postulowanej likwidacji baz, magazynów i stacji benzynowej mógłby być zagospodarowany jako park, w którym odbywałyby się imprezy w rodzaju wystaw psów, kiermasze, cyrk czy wesołe miasteczko, tj ten program który na Błoniach nie powinien nieć miejsca.